
LUCRĂRI APĂRUTE LA EDITURA „MIRON NEAGU” DIN SIGHIȘOARA

Ancuța Moldovan

Scrierea a dat nemurire cuvântului, a salvat omul de la risipirea a ceea ce avea mai de preț. Încrustat în materia lutului, mătăsii, hârtiei, benzii magnetice, memoriei computerelor, *cuvântul – materie a spiritului* – i-a asigurat omului, biologic pieritor, succesiunea spirituală. Prin el s-a transmis ființa și înțelepciunea.

*„Cuvântul scris continuă, deci, să domine asupra imaginii în cărți menite să dăinuie, dar și în presa perisabilă, cu o tenace lucrare de constructor de civilizație, de atitudini și mentalități. Facerea lumii moderne stă sub puterea cuvântului devenit, prin invenția lui Gutenberg, durabil ca marmora statuiilor”*¹

Editurile românești, prin ampla activitate desfășurată, au avut o însemnătate deosebită în dezvoltarea cărții, a științei și culturii românești. Ele și-au îndreptat atenția în primul rând spre editarea acelor cărți care le asigurau un beneficiu material. Cartea științifică, a cărei difuzare era restrânsă, nu intra decât rar în preocupările editurilor noastre, fapt caracteristic, de altfel, tuturor editurilor organizate după principii capitaliste.

În România, la începutul secolului XX pe lângă cele câteva edituri mari deja existente („Casa Școalelor”, „Socec”, „Astra”, „Minerva”), își fac apariția și o serie de edituri mai mici, organizate de librari întreprinzători.

Încercările firave, abia s-au concretizat în câteva începuturi, iar acestea au fost destul de modeste. După cum era de așteptat, primele edituri s-au format în jurul revistelor care apăruseră, mai ales după 1930, într-o suită impresionantă, în majoritatea orașelor ardelene.

Spațiul cultural al orașului Sighișoara a fost marcat, în perioada interbelică, și de prestația tipografiilor locale. Activitatea editorială era, de fapt, organizată de librari întreprinzători (ale căror începuturi au fost uneori destul de modeste - *n.n.*). Amintim aici de: F. J. Horeth – tipografie, librărie, editură (1925); tipografia „Dacia” (1924); G. Markus – tipografie și librărie (1925-1937); F. Kamilli – librărie (1926?); V. Kotsch & Comp. – librărie, papetărie, articole de birou și agenție teatrală (1926); Miron Neagu – librărie, tipografie (1928-1947) și editură (1938-1940); Ilarion Braniște – librărie (1937); Roman Robu – librărie, tipografie, editură și compactorie (1940?-1944).

Împletirea activității de librar cu cea de tipograf-editor este practică și în Sighișoara ca și în alte mari centre industrial-culturale din lume.

---

1 Victor Botez, *Comunicare și valoare în presă*. București, Editura Academiei R.S.R., 1987, p. 164.

Dintre editurile sighișorene, cea mai importantă s-a dovedit a fi, prin programul intelectual pe care l-a urmărit cu perseverență, cea condusă de Miron Neagu. Domeniul ei de activitate nu s-a rezumat doar la spațiul propriu-zis al localității, ci ea s-a implicat și în activitatea de susținere a efortului editorial românesc, depus și în alte așezări urbane de pe Valea Târnavelor.

Nu trebuie uitat caracterul românesc al editurii „Miron Neagu”, într-o vreme când în Ardeal minoritarii își aveau editurile lor, cum a fost, de pildă, aceea realizată de gruparea Erdélyi Helikon, la Cluj.

Omul și artistul Miron Neagu s-a născut în comuna Loamneș, de lângă Ocna Sibiului, la 2 noiembrie 1889. Avea 33 de ani când, în 1922, împreună cu un prieten, Ion Lazăr, tipograf de meserie, înființează la Făgăraș o tipografie. Cei doi asociați n-au reușit să agonisească prea mult capital. După șase ani se despart, iar Miron Neagu, luându-și partea sa, se stabilește la Sighișoara. Aici, înființează, în 1928, o tipografie și o librărie. Fire întreprinzătoare, tânărul tipograf s-a impus repede. Va mărturisi într-un memoriu, „mi-am câștigat un capital frumușel, cu care, în anii 1935-1936, mi-am clădit o casă în plin centru, pe strada Regele Ferdinand nr.25” (azi, str. 1 Decembrie 1918, nr.25 - n.n.). În această casă nouă și-a organizat, începând cu anul 1936, „o librărie, tipografie și o legătorie, deservite de doi sau trei lucrători, una puitoare și unul sau doi ucenici”²

Era o afacere rentabilă, dacă avem în vedere că deschidea și la Mediaș „prima librărie românească” de aici. Declarându-se mulțumit, că toate „mergeau din plin”.

Pe ultima pagină a ziarelor vremii, își făcea reclamă astfel: „Tipografia – Librăria Miron Neagu, execută lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai avantajoase, ca: imprimate oficiale, invitări de nuntă, petrecere, cărți de vizită, registre, plicuri comerciale etc. Este asortată cu tot felul de articole de papetărie, cărți literare, pedagogice, juridice și tot felul de articole de birou. Tot aici se primesc și cărți, registre și hărți pentru legat”.

La venirea în orașul de pe Târnavă Mare, Miron Neagu este deja cunoscut și apreciat pentru activitatea sa de culegător de folclor și interpret al muzicii populare. Era considerat, în acea vreme, „cel mai bun interpret al doinelor din Ardeal”. Cu ocazia vizitei la Sighișoara, faimosul muzician îi va acorda și un autograf: „Pentru domnul Miron Neagu, sinceră și admirativă amintire, George Enescu, 1931.” Aprecieră va fi reprodusă pe foaia de titlu a colecției „Doine din Ardeal”, culese de Miron Neagu.

Om „voinic și frumos”, iubea cultura, cartea și muzica. S-a stins din viață la vârsta de 84 de ani, îndeplinindu-și acel vis de tinerețe, despre care vorbea Octav Șuluțiu: „să facă el cărți, să le vadă tipărite frumos, ca niște flori”³. Din dragostea lui pentru carte s-a născut importanta editură sighișoreană.

2 Melinte Șerban, *Evocări istorice și literare*, Editura Media Print, Tg-Mureș, 2001, p.54

3 Octav Șuluțiu. *Editură la Sighișoara*, în „România”, Anul I, nr. 139, 1938, p. 2.

Miron Neagu recunoaște, însă că n-ar fi putut realiza singur această măreață împlinire, așa că „sufletul editurii” a fost poetul Emil Giurgiuca, numit, în toamna anului 1936, la Sighișoara, ca profesor. Numai că entuziasmul și acordul celor doi nu erau suficiente. Se cerea concursul scriitorilor transilvăneni - și nu numai al acestora - interesați în a furniza grabnic manuscrisele lucrărilor. Ocazia s-a ivit în vara anului 1937, când, s-a discutat pentru prima dată, la nivelul unui grup mai mare de scriitori (Ion Chinezu, Mihai Beniuc, Bucur Șchiopu, Ion Vlasiu, Ion Oancea, V. Copilu-Cheatră, Horia Teculescu, Emil Giurgiuca ș.a.) proiectul editorial sighișorean. Astfel, Emil Giurgiuca va deschide colecția „Abecedar” cu volumul „Soliloquii” al lui George Boldea, inițiativă secundată de ideea înființării editurii.

În toamna anului 1937, Emil Giurgiuca își informează prietenii despre rezultatul demersurilor sale, cerându-le concursul. Acesta intenționa să constituie un grup de scriitori recunoscuți, pentru a alege și a tria manuscrisele, imprimând astfel editurii seriozitate și prestigiu. Tot în această perioadă, editorul și principalul său colaborator se gândiseră la adaptarea și reutilizarea tipografiei.

Miron Neagu și Emil Giurgiuca s-au ocupat singuri, cu capitalul existent, de reutilizarea tipografiei. Astfel au comandat hârtie „filigran dungată” de la Petrești, cerneală specială, și mai ales, caractere de literă, iar prin intermediul unui sas din Sighișoara – o mașină plană, din Germania, model fiindu-le întrucâtva tipografia sibiană a lui Krafft și Drotleff: litere „Anticva Didot corp 12” - pentru numele autorilor, „Anticva Didot corp 36” - pentru titluri și „Garamond corp 10” - pentru text.

La începutul anului 1938 era conturat, în mare, planul editorial, așteptându-se reînnoirea tipografiei.

De la început, editura își propune două direcții de acțiune, și anume: continuarea colecției de poeme „Abecedar” - o colecție cu un caracter special, dedicată tinerei poezii ardeleni și întemeierea unei colecții generale, bogate și variate, cuprinzând poezie, proză, teatru, critică literară, traduceri și chiar jurnalistică pentru diverși scriitori. Cărțile din această colecție s-au tipărit concomitent cu cele din colecția „Abecedar”.

Primele două volume din colecția „Abecedar” au fost „*Soliloquii*” - poeme de George Boldea, cu o prefață de Emil Giurgiuca și un portret de Năsturel (1937) și „*Anotimpuri*” - poeme de Emil Giurgiuca (1938), însă acestea nu au apărut la Sighișoara, în editura „Miron Neagu”, ci la Sibiu, în tipografia „Krafft și Drotleff”.

La sfârșitul lunii februarie și începutul lui martie 1938, editura a început să tipărească primele cărți: *Maree - roman de Vladimir Vecerdeea, și Cântece de pierzanie* (colecția Abecedar) - poeme de Mihai Beniuc, sunt o realizare fără comparație în tehnica grafică a Ardealului românesc.

La apariția primelor cărți, Teodor Murășanu nota: „Din entuziasmul poetului Emil Giurgiua, o nouă editură literară a luat ființă la Sighișoara. Partea materială și-a asumat-o librarul de inimă Miron Neagu.”⁴

Teodor Murășanu publică și planul editorial, destul de bine conturat: „*Vor apărea tot în această editură, supravegheată de gustul ales al lui Emil Giurgiua*”⁵:

Pe margini de cărți - critică de Octav Șuluțiu, *Hanu roșu* - nuvele de V. Beneș, *Dictando Divers I* - eseuri de Perpessicius (nu a mai apărut! a apărut în anul 1940 la editura „Fundatii Regale”), *Zilele Domnului* de Gala Galaction, *Lilioară* (colecția Abecedar) - versuri de Teodor Murășanu, *Poeme* de N. Caranica, *Versuri* de Grigore Popa, *Obligația omului actual* - eseuri de Ct. Guțu, *Cronici literare* de Ion Chinezu (nu a apărut), *Însemnări critice* de Romulus Demetrescu (nu a apărut), *Exigențele timpului* - eseuri de Mihai Beniuc, *Iarba lui Tanin și Am plecat din sat* (premiată de Academie pe anul 1938 cu premiul V. Adamachi de 5.000 lei), - povestiri de Ion Vlasiu, *Comedia fantasmelor* - teatru de Dan Botta, *Papucii lui Mahmud* – Gala Galaction, *Sub flamuri naționale* - proză de Octavian C. Tăslăuanu, *Tălmăcirii din Ady Endre*, *Varațiuni plastice* – de V. Beneș, (nu a apărut), *Studentii, Ceka și moarte* vol. I – de Alia Rachmaninova, (nu a apărut), *Sub flamuri naționale* - proză (memorii din timpul neutralității) de Octavian C. Tăslăuanu.

Pentru anul 1938 editura a avut un plan ambițios care a fost realizat doar în parte. În acest an, apar următoarele cărți: *Destine* - nuvele de Lucia Demetrius, *Poeme* (colecția Abecedar) - de Ștefan Popescu (Sabin Vasia), *Cartea anilor tineri* (colecția Abecedar) – poeme de Grigore Popa, *Povestiri către Bunul Dumnezeu* de Rainer Maria Rilke în traducerea lui Nichifor Crainic, *Legea munților* – proză de Corneliu Axinte.

De la începutul anului 1939, va apărea pe coperta I a tuturor cărților publicate blazonul editurii „Miron Neagu”, Sighișoara – un turn de cetate acoperit de inițialele tipografului - editor. Date cu privire la apariția cărților sunt notate pe coperta a doua, verso, a unora dintre volume.

Alte cărți care se pregăteau să apară vor vedea lumina tiparului în anul 1940:

Imnuri și ode (colecția Abecedar) - N. Caranica, *Brume* – poeme de Vlaicu Bârnă, *Cremene* – romanul lui Alexandru Ceușianu, *Ruguri* - Ion Bălan, *Cântece noi* – poemele lui Mihai Beniuc.

Mai apar în colecția „Abecedar”: *Marturia unui inculpat* – Paul Constant (P.Constantinescu) – 1942 și *Peisaj ardelean* – Grigore Popa (1943).

Câteva cărți apărute la Sighișoara nu sunt cuprinse în nici o listă a editurii. E vorba de *Spadă și călimară* – memorialistică de George Sbârcea, *Credințe ucise* – versuri de Ion Steriopol, *Petale risipite* – versuri de Simeon Crețu.

4 Teodor Murășanu, *Insemnări (O nouă editură literară)*, în „Pagini literare”, V (1938), nr.3, p. 144.

5 Melinte Șerban, *op. cit.*, p. 64.

Unele volume poartă în caseta tipografică specificația. „*S-a terminat de tipărit această carte la ... (data) în tipografia Miron Neagu din Sighișoara*”, spre deosebire de altele, în caseta cărora scrie: „*Această carte s-a tipărit în atelierele editurii...*” (n.n.).

Amintim câteva dintre lucrările importante pentru cultura românească din zona Sighișoarei, apărute în tipografia „Miron Neagu”: „*Pe Murăș și pe Târnave. Flori înrourate. (Doine și strigături)*” - 1929, „*Pe Târnavă-n jos... Oameni și locuri*” - 1934, „*Anuarul Liceului <Principele Nicolae> pe anii 1927/28 și 1928/29*”, respectiv „... *pe anii 1929/30 – 1932/33*” - lucrări scrise de prof. Horia Teculescu și *Monografia județului Târnava Mare* (1943) - scrisă de un colectiv și tipărită cu prilejul celei de a 25-a aniversări a Unirii Transilvaniei cu patria mamă.

Prima lucrare este una din cele mai valoroase culegeri de folclor ale timpului, carte premiată de Academia Română în anul 1932. Autorul spune că a făcut această colecție de poezii populare din „*intenția de a arăta și altora sufletul țăranului de pe Murăș și de pe Târnave, unde robia a fost mai grea, sărăcia mai mare și, poate, tocmai de aceea rezonanța durerii în suflet a fost mai puternică*”; cea de a doua lucrare prezintă o serie de evenimente istorice și politice locale și vorbește despre unele personalități de seamă de pe aceste meleaguri: Zaharia Boiu, Șt. O. Iosif, Aron Pumnul, Ilarie Chendi ș.a.

Tot în tipografia lui Miron Neagu au apărut și ziarele: „*Mișcarea Târnavelor*” – săptămânal 1931, „*Îndrumătorul satelor*” – Organ de luptă al „*Frontului Românesc din Valea Târnavelor*” 1934-1936, „*Glasul Târnavei*” – Ziar al Partidului Național Liberal 1935-1937, „*Deșteptarea Târnavelor*” – Gazeta Organizației Partidului Național-Creștin pentru promovarea și apărarea intereselor naționale 1936-1938.

Apariția primelor cărți în editura sighișoreană a declanșat o puternică reacție în rândul scriitorilor și al oamenilor de cultură. Cuvinte de caldă apreciere la adresa editurii sighișorene au avut: Perpessicius, George Popa, Octav Șuluțiu, Cezar Petrescu, Ion Breazu, George Sbârcea, Ion Șugariu, Vlaicu Barnă, Ion Agârbiceanu, Ovidiu Papadima și alții.

Domeniul ei de activitate nu s-a rezumat la spațiul propriu-zis al localității, ci ea s-a implicat și în activitatea de susținere a efortului editorial românesc, depus și în alte așezări urbane de pe Valea Târnavelor.

Nae Antonescu l-a numit „*primul editor științific din Transilvania*” din perioada interbelică, Mihai Beniuc îl considera „*din toate punctele de vedere un adevărat Mecena*”, iar Emil Giurgiuca găsea în el „*un prieten adevărat, un camarad și un slujitor al culturii.*”

Cărțile editurii au fost lăudate, nu o dată, și pentru frumusețea tiparului. „... *de aceea inițiativa sighișoreană a însemnat nu numai o dată în istoria tiparului și editurii, dar și un act de înaltă și temerară moralitate. Frumusețea grafică a tipăriturilor de la*

Sighișoara, simplitatea albă a copertelor și eleganța înflorată a literelor a afirmat și impus, dintru început, un stil, de la care nu s-a abătut niciodată” - spunea Perpessicius.⁶

„Inițiativa particulară a d-lui Miron Neagu, care realizează ceea ce Ardelenii nădăjduiau de decenii, a fost într-adevăr ceva uimitor”⁷. Fiind un iubitor al cărții și un prieten al scriitorilor, remarcat prin cântec și frumusețea tiparului, el a investit încredere și, mai ales, capital. Iar pe lângă acestea, casa lui a fost deschisă în permanență scriitorilor care găseau la el sălaș de odihnă și masă pe timpul tipăririi lucrărilor. Tânărul poet din vremea aceea, Ștefan Popescu, a făcut drumul pe jos de la București la Sighișoara, neavând bani de tren, pentru a-i prezenta generosului editor manuscrisul unui volum de poeme.

Din cauza războiului, editura trecea prin momente grele. Miron Neagu face două împrumuturi în anul 1939, respectiv 1942 și cere chiar și un ajutor oficial, dar i se acordă suma ridicolă, de 2.000 lei.

Plecarea lui Emil Giurgiuca la Cluj, războiul, Diktatul, criza au dus la încetarea activității editurii, însă nu și a tipografiei care a funcționat încă câțiva ani după încetarea războiului (în anul 1947 lucrarea lui Ilie Hașeganu – „*Literatura cu tendință și literatura dirijată*” este tipărită la tipografia lui Miron Neagu - *n.n.*).

„Pentru ardeleni a fost una dintre cele mai mari izbânzii culturale. Numele scriitorilor și condițiile grafice intradevăr uimitoare, au atras atenția capitalei, Miron Neagu primind un premiu la o expoziție, pentru activitatea sa.”⁸

Miron Neagu reprezintă o personalitate proeminentă a vieții culturale sighișorene și merită cu prisosință să fie cunoscut și prețuit de noi așa cum se cuvine. Recentă atribuire, pentru Școala generală nr. 3 din Sighișoara, a numelui omului de cultură Miron Neagu, ca și dezvelirea bustului acestuia în fața școlii reprezintă o binemeritată prețuire și un gest de noblețe.

Viața editorială românească din prima jumătate a secolului XX și îndeosebi după realizarea statului național unitar a reflectat avântul întregii societăți românești. Noile condiții socio-politice au favorizat o mare efervescență atât sub aspect cultural, cât și sub aspect economic.

6 Perpessicius. *Opere*, vol. 7. București: Minerva, 1975, p. 336.

7 George Popa. *Note. Editura „Miron Neagu”*, în „Revista Fundațiilor Regale”, Anul IX, nr. 240, București: Uniunea Fundațiilor Culturale Regale, 1942, p. 236.

8 George Popa, în „Monografia județului Târnava Mare”. Sighișoara: Tipografia „Miron Neagu”, 1943, p. 500

**BOOKS PUBLISHED BY THE „MIRON NEAGU” PUBLISHING HOUSE
IN SIGHISOARA.**

Summary

Although it functioned only for a few years, Miron Neagu Publishing House from Sighisoara remained in the history of printing and publishing from our country.

Besides publisher Miron Neagu, there has always been his friend and co-worker Emil Giurgiuca, who was also a writer. They succeeded together to publish over 20 volumes in a few years, manually choosing the letters and printing, with a flat machine, assisting in the printing room and proofreading.

Many of these volumes have an undeniable value mainly because some of them were debut works. The books of this publishing house have been praised many times also for the beauty of their print.

The writer Nae Antonescu named Miron Neagu the first scientific editor/publishes from Transylvania in the period between wars.

